

Endurbætur á stoppistöðvum almenningsamgangna á landsbyggðinni. Ragnar Þór Þrastarson, VSÓ ráðgjöf ehf. – mars 2023.

Ágrip skýrsluhöfundar:

Árið 2021 gerði VSÓ Ráðgjöf úttekt á stoppistöðvum almenningsamgangna á landsbyggðinni fyrir Öryrkjabandalag Íslands. Farið var í úttektir á stoppum almenningsamgangna, sem eru í höndum Vegagerðarinnar, meðfram þjóðvegi 1 ásamt akstri milli alþjóðaflugvallar Íslendinga í Keflavík að höfuðborginni. Voru því stoppistöðvar á leiðum 51, 55, 56 og 57 skoðaðar, en þessar leiðir voru valdar m.a. vegna krafna Vegagerðarinnar um hjólastólaaðgengi á leiðum þessum í útboði sumarið 2020. Í upphafi árs 2022 var þó aðeins komið aðgengi fyrir hjólastóla á tvær þessara leiða. (Vegagerðin, 2021; Vegagerðin, 2022).

Þrátt fyrir að hjólastólaaðgengi sé ekki enn til staðar í öllum vögnum almenningsamgangna á landsbyggðinni, er það ekki eina hindrunin í götu fatlaðra einstaklinga, sem ætla sér að ferðast um landið. Niðurstöður úttektar VSÓ Ráðgjafar sýndi heldur dræmar niðurstöður á ástandi stoppistöðva almenningsamgangna landsbyggðarinnar (VSÓ Ráðgjöf, 2021).

Íslensk stjórnvöld eru með metnaðargjörn markmið um gæði almenningsamgangna á landi sem má sjá í Ferðumst saman - heildarstefna í almenningsamgöngum milli byggða. Í stefnunni kemur m.a. fram að stjórnvöld vilja hafa jákvæð áhrif á byggðarþróun og lífskjör í landinu, t.d. með því að auka farþegafjölda almenningsamgangna á landsbyggðinni um 20%. Ætla stjórnvöld að ná aukningu í farþegum m.a. með því að bjóða upp á rúmlega 6% fleiri ferðir milli byggðarlaga. Einnig kemur fram í stefnunni að fyrir lok árs 2024 eigi hlutfall biðstöðvar sem standast bæði hönnunar- og öryggiskröfur að vera 90%, en staðan var óþekkt árið 2018 (Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið, 2019a).

Í skýrslunni Ferðumst saman – Stöðumat og valkostir er ritað að „Leita skal leiða til þess að tryggja að aðgengi fatlaðs fólks og hreyfihamlaða að almenningsamgöngum milli byggða sé eins og best verður á kosið“ ásamt því að „Allar skilgreindar stoppistöðvar í heildstæðu almenningsamgöngukerfi flugs, ferja og almenningsvagna skulu bjóða upp á yfirbyggða biðaðstöðu. Sú aðstaða getur verið í byggingum sem þegar eru til staðar, svo sem flugstöðvum, þjónustumiðstöðvum við þjóðveginn eða öðrum þjónustukjörnum. Þar sem engin slík aðstaða er fyrir hendi skal koma upp biðskýli. Að lágmarki þurfa stoppistöðvar að tryggja öryggi, skjól fyrir vindum og ofankomu, aðgengi fyrir alla, lýsingu og upplýsingar um þjónustu. Einnig ætti að tryggja tengingar við hjólaleiðir og koma upp aðstöðu til geymslu hjóla við stoppistöðina til að auðvelda samþættingu annarra ferðamáta. Að auki skal líta til þess að í grennd við þær séu bílastæði sem bjóða upp á svokallað „park and ride“ fyrirkomulag þar sem fólk ekur sjálft á stoppistöð og tekur svo almenningsvagn á áfangastað“. Þá skulu leiðir sem stoppa innan sama sveitarfélags hafa sameiginlega stoppistöð og tími milli skiptinga vera sem stytur og helst undir 1 klst. (VSÓ Ráðgjöf, 2021; Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið, 2019a; Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið, 2019)

Með því að endurgera stoppistöðvar almenningsamgangna á landsbyggðinni er einnig verið að uppfylla samning Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks, sem var fullgiltur 2016. Hann tryggir að fatlað fólk geti lifað sjálfstæðu lífi og tekið fullan þátt á öllum sviðum

lífsins, þ.á.m. að geta farið allra sinna ferða með þeim hætti sem það kýs, á þeim tíma sem það velur og vera tryggður hindrunarlaus aðgangur að hinu efnislega umhverfi. Gott almenningssamgöngukerfi stuðlar einnig að auknu öryggi í samgöngum fyrir alla, því með hverjum einstaklingi sem kýs almenningssamgöngur fram yfir að aka sjálfur dregur úr líkum á umferðartengdum slysum (Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið, 2019; Dómsmálaráðuneytið, n.d.). Er þessari skýrslu ætlað að aðstoða Vegagerðina í að bæta aðstöðu fyrir fatlað fólk í almenningssamgöngum á landsbyggðinni, með því að hefja viðræður við ríkið, sveitarfélög landsins og mögulega einkaaðila um mögulegar úrbætur stoppistöðva almenningssamgönguvagna á landsbyggðinni.